

Sèrie “Educació Mediàtica per a una Ciutadania Crítica” Temporada 2 “L’anàlisi de les imatges”

1.- Títol i Autoria

Unitat Temàtica nº 7

La significació en fotografia i en cinema

José Antonio Palao-Errando, Universitat Jaume I

2.- Duració del vídeo

08’50”, 8 minuts i 50 segons

3.- Contingut del vídeo

L’enquadrament en perspectiva és un dispositiu icònic nascut a l’Època Moderna i un dels seus majors i perdurables assoliments. En el qual, pel simple fet d’aparèixer junts i organitzats des d’una mirada, els elements que conté cobren un sentit, un valor simbòlic que prové del fet d’estar i ser llegits en conjunt. Un quadre en perspectiva, d’altra banda, no és una altra cosa que la captació d’un instant que es revela i significa. Esta significació només pot produir-se a través de multitud d’operacions retòriques discursives i ideològiques, no producte d’una transparència automàtica entre el fet i la seua representació. Així, la mirada es convertix en vehicle d’una cosmovisió. Este dispositiu i les seues propietats nascut en l’art pictòric és heretat per la fotografia i el cinema.

En esta unitat analitzarem diverses imatges fotogràfiques i seqüències filmiques per a dilucidar la manera en què la imatge moderna construeix sentit i ideologia a través de la matèria visual que enquadra.

4.- Objectius de la Unitat Temàtica

- Distingir les característiques específiques del mode simbòlic textual en el qual els significats individuals dels perceptes es coordinen per a subordinar-se al sentit global de la imatge.
- Identificar la rellevància significant dels elements integrats en una imatge enquadrada i la jerarquia que els organitza.
- Comprendre la importància de ser capaços d’argumentar i objectivar la interpretació subjectiva d’un text audiovisual com a antídote contra l’arbitrarietat i la construcció de falsos sentits, que és la base dels bulos i les *fake news* en la cultura digital en xarxa.

5.- Activitats d’aula

- Determinació de la jerarquia sígnica proposada pel text visual i determinació del seu gest semàntic.
- Realització d’anàlisis concretes de seqüències filmiques i fotografies amb el subsegüent debat sobre les interpretacions proposades pels alumnes i alumnes.

6.- Recursos addicionals

Lloc web del grup d’investigació ITACA-UJI. <http://www.culturavisual.uji.es>

Lloc web sobre anàlisi de la imatge fotogràfica.

<https://www.culturavisual.uji.es/analisisfotografia/>

Lloc web sobre anàlisi de la imatge fílmica. <https://www.analisisfilmico.uji.es/web/>

7.- Referències seleccionades

Gómez Tarín, Francisco y Marzal Felici, Javier (2007). *Diccionario de Conceptos y Términos Audiovisuales. Herramientas para el Análisis fílmico*. Madrid: Cátedra.

Marzal Felici, Javier (2007). *Cómo se lee una fotografía. Interpretaciones de la mirada*. Madrid: Cátedra.

Ferrer García, M. J. i Palao-Errando, J. A. (2024). *Mulholland Drive, la ética de lo siniestro*. Santander: Shangrila Ediciones.

Palao-Errando, J. A. (2024). *La interfaz del sentido: la pantalla fílmica entre las demás pantallas*. Santander: Shangrila Ediciones.

Palao-Errando, J. A. (2004). *La profecía de la imagen-mundo: para una genealogía del Paradigma Informativo*. Valencia: IVAC.

8.- Fitxa tècnica del vídeo

Direcció de projecte: Javier Marzal Felici; Marta Martín Núñez; Teresa Sorolla Romero

Producció: Roberto Arnau Roselló i Marta Martín Núñez

Guió i realització: José Antonio Palao-Errando

Presentadors: Yaiza Simón Cuesta i Carlos Martínez

Equips audiovisuals i plató: Laboratori de Ciències de la Comunicació UJI

Direcció de fotografia: Juan Plasencia García

Edició i postproducció: Jordi Montaña

Ajudants de postproducció: Rubén Nieto González i Claudia Ferrando Paulo

Direcció d'art: Daniel Zomeño

Grafisme i efectes de postproducció: Adam Brenes, Micrea Film Projects S.L.

Revisió lingüística: Grup d'Investigació I.T.A.C.A.-UJI

Imatges: Artgrid, À Punt Mèdia

Música: Artlist

Amb la col·laboració de: Universitat de València, Universitat Jaume I, Universitat d'Alacant, Universitat Miguel Hernández d'Eix, Universitat Politècnica de València, Universidad Cardenal Herrera-CEU, À Punt Mèdia, CEFIRE Artístic-expressiu de la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana

Una producció de: Càtedra Interuniversitària d'Anàlisi i Prospectiva de l'Audiovisual en la Universitat Jaume I del Consell de l'Audiovisual de la Comunitat Valenciana

Amb el suport de: Càtedra RTVE-UJI "Cultura Audiovisual i Alfabetització Mediàtica" i del Projecte de Recerca "Alfabetització mediàtica als mitjans de comunicació públics" (AMI-EDUCOM) PID2022-1288NB-I00, finançat pel Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats i l'Agència Estatal de Recerca.

